

Isaac Asimov
ŽVAIGŽDĖS LYG DULKĖS
Mokslinis fantastinis romanas ir
apsakymas

Kažkas mėgino nužudyti Baironą Farilą.
Beveik neabejotina, kad jo mirtis
naudinga tik Tiranui, žiauriai Imperijai,
kuri niokoja Ūko karalystes.
Bandydamas išsigelbėti, Baironas
pabėga į kosmosą, tačiau netrukus
supranta, jog aplinkui knibžda vieni
išdavikai bei tiranų šnipai...

Iš anglų kalbos vertė:

BRONIUS BRUŽAS, GEDIMINAS URBONAITIS
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"

239 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Isaac Asimov - THE STARS LIKE DUST

New York, Del Rey books, 1983

Copyright © by Isaac Asimov, 1951

Cover art copyright © by David B. Mattingly, 1994

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2002

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Turinys

Isaak Asimov

ŽVAIGŽDĖS LYG DULKĖS

Robert A. Heinlein

DŽERIS BUVO ŽMOGUS

Isaak Asimov

ŽVAIGŽDĖS LYG DULKĖS

1. MIEGAMOJO MURMESYS

Ausis pasiekė švelnus miegamojo murmesys - neritmiškas, su niekuo nesupainiojamas, mirtinas garsas.

Visgi ne tai išvaikė slogų Bairono Farilo snaudulį. Neramiai pakrutinti galvą jį privertė nuo stalo galo atsklidęs, periodiškai pasikartojantis zirzimas.

Nepramerkdamas akių vaikas apgraibomis ištiesė ranką ir paspaudė mygtuką.

- Klausau, - burbtelėjo jis.

Vaizdofono imtuvas pratrūko griaudėti, tačiau Baironas neturėjo jėgų jį pritildyti.

- Ar galėčiau kalbėti su Baironu Farilu? - šaižiai tarė balsas.

- Čia aš. Ko jūs norite? - mieguistai atsiliepė šis.

- Ar galėčiau kalbėti su Baironu Farilu? - nekantravo balsas.

Vaikinas atsimerkė, įsmeigė akis į tamsą, jausdamas ant liežuvio galo nusėdusį nemalonų, sausą prieskonį ir užuosdamas kambaryje kažkokį silpną kvapą.

- Klausau, - pakartojo vaikinas. - Ko reikia?

Įsitempęs, naktinę ramybę ištirpdęs balsas, regis, neatkreipė jokio dėmesio į atsakymą.

- Ar ten kas nors yra? Norėčiau kalbėti su Baironu Farilu.

Baironas atsirėmė ant alkūnės ir pakreipė galvą į tą vietą, kur turėtų būti vaizdofonas. Bakstelėjęs pirštu į valdymo pultą, nušvito nedidukas ekranas.

- Čia aš. - Jis atpažino lygius, truputį asimetriškus Sandero Džončio bruožus. - Paskambinkite man ryte, Džonti.

Prieš išjungiant prietaisą, dar kartą nuskambėjo energingas balsas:

- Ei, ar ten kas nors yra? Ar čia universiteto bendrabutis? 526-tas kambarys? Ar girdite?

Staiga Baironas suprato, kad nedega atgalinio ryšio indikatorius lemputė. Mintyse save iškeikęs vaikinas bandė pasukti jungiklį, bet šis nė nekrustelėjo. Džončiui atsibodo laukti, ir ekranas aptemo, virsdamas pilkšvu stačiakampiu.

Išjungęs prietaisą Baironas nukorė pečius ir vėl pamėgino įsirausti į pagalvę. Viduje kirbėjo susierzinimas. Visų pirma niekas neturi teisės šaukti ant jo viduryje nakties. Pažvelgus aukštyn į lentyną, akys susidūrė su elektroninio laikrodžio skaitmenimis - 3:15. Teks luktelėti dar beveik keturias valandas, kol visame bendrabutyje įsijungs lempos.

Jis negalėjo pakęsti jausmo, kuris apimdavo pakirdus aklojoje tamsoje. Net ir po ketverių metų neįprato prie žemiečių renčiamų pastatų - belangių, masyvių gelžbetonio struktūrų. Prieš tūkstantmetį nusistovėjusi tradicija bylojo apie tuos laikus, kai sprogo primityvi atominė bomba, nesutikusi apsauginio ekrano pasipriešinimo.

Štai tokia praeitis. Atominis karas pridarė Žemei nepataisomos žalos. Dauguma jos plotų tapo radioaktyvūs, visiškai beverčiai. Šiuolaikiniai architektūriniai "šedevrai" atspindėjo senąsias baimes, todėl nenuostabu, kad atsibudęs Baironas skendėjo tamsoje.

Jis vėl atsirėmė ant alkūnės. Keista. Nerimą pažadino ne mirtinas miegamojo murmesys, o kažkoks beveik nepastebimas - ir, žinoma, niekaip nesusijęs su mirtina grėsme - pokytis kambaryje.

Aiškiiai trūko vėdinamo oro dvelksmo. Vaikinas

pabandė giliai įkvėpti, tačiau to nepavyko padaryti. Atrodė, tarsi tvankuma būtų įgavusi materialų pavidalą. Neveikianti ventiliacinė sistema sustiprino Bairono susierzinimą. Jis netgi negalėjo pasinaudoti vaizdofonu ir pranešti bendrabučio prižiūrėtojui apie gedimus.

Dar kartą įjungus ekraną, jame užsižiebė balzguna šviesa, tačiau atgalinio ryšio signalas atsisakė funkcionuoti. Tiek to. Prietaisą bus galima pataisyti, kai išauš diena.

Baironas nusižiovavo, įsispyrė į šlepetes ir delnais patrynė akis. Sugedo ventiliacinė sistema? Štai iš kur tas keistas, pažįstamas kvapas. Jis susiraukė ir porą kartų patraukė nosimi, tačiau nepajėgė tiksliai įvardinti šnerves kutenančio tvaiško šaltinio.

Nusvirduliavęs į vonios kambarį, kur ketino išgerti stiklinę vandens, jis instinktyviai spragtelėjo šviesos jungiklį. Jokio poveikio. Baironas pajuto, kaip susierzinimas perauga į pyktį. Nejuo *niekas* neveikia? Numojęs ranka jis atsigėrė tamsoje. Vėl nusižiovavo ir grįžo į miegamąjį. Jame šviesa taip pat neužsidegė.

Baironas atsisėdo ant lovos, savo didžiules rankas prispaudė prie raumeningų kojų ir susimąstė. Paprastai tokie gedimai sukeltų aptarnaujan-

čio personalo sąmyšį. Universiteto bendrabutis - ne viešbutis, tačiau, vardan Kosmoso, argi žmogus neturi teisės reikalauti minimalių patogumų? Vis dėlto šiuo metu tai nėra gyvybiškai svarbu, pripažino pats sau Baironas. Mokslai baigti, ir po trijų dienų jis atsisveikins su kambariu bei Žemės universitetu. Tiksliau sakant, su pačia Žemės planeta.

Vis tiek reikėtų pranešti apie gedimus. Teks pasinaudoti koridoriaus vaizdofonu. Galbūt pavyktų gauti automatinį žibintuvėlį arba ventiliatorių, kuris padėtų ramiai išsimiegoti ir išvengti dėl tvankaus oro kylančių psichosomatinių dusinančių pojūčių. Jei nepasiseks, tegul rauna juos Kosmosas! Teliko dvi naktys.

Blyškioje beverčio vaizdofono šviesoje jis susirado šortus ir palaidinę. Šlepečių nepasikeitė, nors kaukšėdamas koridoriuje spygliuotais batais tikrai nieko nepažadintų - betoninės kambarių sienos nepraleisdavo garsų.

Nudrožęs link durų Baironas paspaudė rankeną. Nuskambėjo trakstelėjimas, tačiau durys neatsidarė. Įtempęs raumenis pastūmė jas iš visų jėgų. Veltui stengėsi.

Jis atsitraukė porą žingsnių atgal. Kas per velniava? Nejau iš rikiuotės išėjo viso bendrabučio

energijos generatorius? Negali būti. Laikrodis veikia. Kaip ir vaizdofonas, neskaitant sutrikusios atgalinio ryšio funkcijos.

Vieną minutėlę! Ar tik neprikišo čia nagų vaikinaui, tebūnie palaimintos jų nuodėmingos sielos. Jie nepraleisdavo progos paišdykauti. Žinoma, tai vaikiška, tačiau jis pats ne sykį buvo iškrėtęs panašius pokštus. Kuris nors iš draugužių nesunkiai galėjo dieną įsmukti į kambarį ir atlikti savo "juodą" darbą. Bet ne, prieš miegą veikė tiek vėdinimas, tiek apšvietimas.

Ką gi, tuomet naktį. Bendrabutis statytas senų senovėje, todėl nereikia būti inžinerijos genijumi, kad pagadintum ventiliacinę sistemą ir kambario šviesas. Arba aklinau užtrenktum duris. Ryte jie žiūrės, kaip šaunuolis Baironas bergždžiai mėgina išsiveržti į koridorių. Turbūt išleis jį prieš vidurdienį, iš juoko susiėmę už pilvų.

- Cha, cha, - niūriai urgztelėjo Baironas. Nieko, kai tik jis išsivaduos, parodys bičiuliams iš kur kojos dygsta.

Vaikinas nususuko ir kojos pirštu netyčia užkabino kažkokį daiktą, kuris su metaliniu žvangesiu nubarškėjo grindimis. Vaizdofono šviesos migloje suvirpėjo šešėlis. Baironas atsiklaupė ir apgraibomis ėmė naršyti palovį. Ištraukęs nedidu-

ką cilindro formos objektą, prikišo jį prie ekrano. (Draugužiai pasielgė neišsmirtingai. Jiems derėjo visiškai sumaitoti vaizdofoną, užuot apsiribojus atgalinio ryšio sugadinimu.)

Baironas suvokė laiką rankoje mažutį balionėlį su skylute, žiojinčia pirmgalyje. Pauostęs ją suprato, kodėl kambaryje tvyro toks kvapas. Tai hipnitas. Paskleidę migdomąsias dujas bičiuliai netrukdomi slampinėjo po kambarį.

Visiškai nesunku atsekti jų veiksmus, žingsnį po žingsnio. Durys buvo pravertos su laužtuvu - tai pati pavojingiausia darbo dalis, kadangi jis galėjo atsibusti. Kita vertus, niekas netrukdė vyrukams užlipinti durų liežuvėlio angos, kad jos neužsitrenktų. Kas pultų tikrinti užraktus grįžęs į kambarį? Šiaip ar taip, pro slenkstį įstūmus hipnito balionėlį, anestetikas ištirpo ore, užtikrintai nugramzdindamas jį į miego karalystę. Būtent tada pokštininkai įžengė į vidų - be abejo, su dujokaukėmis. Vardan Kosmoso! Jiems užteko pri-glausti prie burnos šlapią nosinę, kad penkiolika minučių nepajustų migdomųjų dujų poveikio.

Štai kodėl vaikinai sugadino vėdinimo sistemą. Įslinkę į kambarį, šį darbą turėjo atlikti pirmiausiai, kad pernelyg greitai neišsisklaidytų hipnitas. Paskui atjungė grįžtamojo vaizdofono

ryšio funkciją, idant jis, Baironas, neprisišauktų pagalbos. Užtrenkė duris, neleisdami pabėgti iš kambario. Šviesos trūkumas, žinoma, privalėjo sukelti paniką. Kokie šaunuoliai!

Baironas prunkštelėjo. Dėl to neverta pykti. Pokštas yra pokštas. Tiesa, jis su mielu noru būtų išgriovęs duris. Vien pagalvojus apie tokią galimybę, įsitempė gerai treniruoti kūno raumėnys. Deja, to padaryti nepavyks. Šios durys būtų atlaikiusios net atominio sprogimo bangą. *Velniai rautų* tas tradicijas!

Jis turi sumąstyti būdą, kaip išsivaduoti ir ištrinti iš bičiulių fizionomijų linksmas išraiškas. Visų pirma, reikia normalios šviesos, o ne balzganos vaizdofono ekrano spingsulės. Jokių problemų. Drabužių spintoje guli žibintuvėlis.

Vieną akimirką, krapštant spintos durų valdymo skydelį, Baironui pasidingojo, kad jos taip pat užtrenktos. Bet po sekundės durys prasiskyrė ir pradingo sienų plyšiuose. Vaikinas patenkintas linktelėjo galva. Nieko nuostabaus, pagalvojo jis. Bičiuliai nesusiprotėjo apdoroti spintos, juolab kad neturėjo tam laiko.

Baironui nustvėrus žibintuvėlį ir nususukus, jo teorija netikėtai sužlugo. Sustingęs, jausdamas, kaip išdžiūsta burna, vaikinas įsiklausė.

Pirmą kartą nuo tada, kai pabudo, jis išgirdo miegamojo murmesį - tylų, neritmišką traškėjimą - ir akimodu suvokė, kas tai per garsas.

Neįmanoma neatpažinti "mirtinos Žemės barškuolės", išrastos prieš tūkstantį metų.

Tiksliu kalbant, radiacinio indikatoriaus, kuris tyliai urgzdamas fiksavo elektronus ir gama spindulių bangas - artėjančią mirtį!

Lėtai, ant kojų pirštų galiukų, Baironas žengė atakus. Atsitraukęs per šešias pėdas, jis nukreipė baltą žibintuvėlio spindulį į spintos gelmes ir išvydo tolimajame kampe glūdinčią skaitiklį.

Baironas įsigijo šį prietaisą studijuodamas pirmame kurse. Dauguma universiteto naujokų, atvykusių iš Išorinių Pasaulių, nusipirkdavo skaitiklį vos atkeliavę į Žemę. Žinodami apie aukštą radiacijos lygį, jie paprasčiausiai norėdavo apsisaugoti. Baigdami mokslus parduodavo indikatorius kitai studentų kartai, tačiau Baironas neatsikratė savuoju ir dabar džiaugėsi to nepadaręs.

Vaikinas atsigręžė į stalą, kur gulėjo rankinis laikrodis. Virpančiais pirštais čiupo jį ir prikišo prie žibintuvėlio. Iš lankstaus plastiko supinta

apyrankė žvilgėjo vandeningu baltu atspalviu. *Tikrai baltu*. Pasukiojo ją įvairiais kampais, tačiau spalva nepakito.

Plastikinė apyrankė taip pat buvo įsigyta pirmaisiais mokslo metais. Nuo stiprios radiacijos dozės ji pamėlynuodavo, o tai reiškė garantuotą mirtį. Jei dieną vaikščiodavai užsisvajojęs arba įsigilinęs į mintis, lengvai galėdavai nuklysti į vieną iš daugumos švytinčių takelių. Vietinė valdžia stengdavosi juos aptverti, be to, niekas nedirsdavo artintis prie milžiniškų mirties plotų, besidriekiančių už kelių mylių nuo miesto. Vis dėlto atsargumo priemonių nebūna per mažai.

Pastebėjęs, kad plastikas nusidažė melsvu atspalviu, be jokių ginčių keliaudavai į ligoninę. Sudėtinės apyrankės dalys reaguodavo į radiaciją lygiai taip pat, kaip žmogaus kūnas. Atitinkami fotoelektriniai instrumentai per sekundės dalį įvertindavo spalvos ryškumą, atspindintį gyvam organizmui padarytą žalą.

Išvydęs sodrų mėlį, galėdavai ruoštis kelionei į anapilį. Šiuo atveju nepadėdavo jokie vaistai. Šiuo atveju nelikdavo jokios vilties išgyventi. Mirtis užklupdavo ne vėliau, kaip po savaitės, o ligoninės darbuotojams tereikėdavo pasirūpinti kremacijos procedūra.

Galutinai įsitikinus, kad apyrankė balta, Bairono išgąstis šiek tiek atslūgo.

Vadinasi, radiacijos lygis ne itin pakilęs. Galbūt tai dar vienas pokštas? Ne, *niekas* nedrįstų taip juokauti. Tik ne Žemėje, kur už neteisėtą radioaktyvių medžiagų naudojimą baudžiama mirtimi. Čionykštė valdžia privalėjo taip elgtis, todėl retai kam šaudavo į galvą pažeisti įstatymą be ypač rimtos priežasties.

Baironas pasistengė apsvarstyti šią mintį ramiai ir šaltakraujiškai. Jei kažkas užsimanytų jį nužudyti, tai *būtu* ypač rimta priežastis. Bet kodėl? Kam to reikia? Per savo dvidešimt tris gyvenimo metus, jis niekada neturėjo priešų. Bent jau *mirtinų* priešų....

Pastabos

Horasas Hedas (*angl.* Horace Hedd) skamba panašiai, kaip arklio galva (*angl.* horse head).